

SPECIJALNE JEDINICE

Oprema i naoružanje Specijalne brigade Vojske Srbije

Specijalna brigada Vojske Srbije

Veoma važnu ulogu u ostvarivanju uloga, namena i zadataka poverenih Vojsci Srbije imaju ustrojene vojne jedinice za specijalne namene. Jedna od takvih je i Specijalna brigada, koja u svom sastavu okupljaiskusne, visokoobučene vojnike različitih specijalnosti, opremljene po posebnim standardima i u skladu s definisanom namenom jedinice

Tekst i foto: Miloš Jevtić

Vojska Srbije danas nastavlja dugu i slavnu vojničku tradiciju predaka. Prilagođena aktuelnim političko-bezbednosnim potrebama Republike Srbije, srpska vojska uživa poverenje građana i kadra je da ga u svakom trenutku opravda.

Elita iz Pančeva i Niša

Specijalna brigada Vojske Srbije jeste taktička jedinica, organizovana po modularnom principu. Usvojena sistematizacija predviđa komandni element organizovan u kasarni "Rastko Nemanjić" u Pančevu, koji čine Komanda jedinice i Komandni bataljon. Tu je smešten i većinski deo operativnog kadra, Bataljon za protivteroristička dejstva

Amblem Specijalne brigade

"Sokolovi" i 72. izviđačko-diverzantski bataljon, u okviru kojeg je organizovana i 82. četa podvodnih diverzanata, koju većinom čine pripadnici ranijeg 82. divizionapodvodnih diverzanata legendarnog 82. pomorskog centra. Brigada okuplja iiskusne specijaliste za izvođenje dejstava iz vazduha, pripadnike današnjeg 63. padobranskog bataljona, koji nastavlja tradiciju 63. padobranske brigade. Shodno nameni i potrebama, 63. padobranski bataljon smešten je u okviru kompleksa niškog aerodroma.

Radi pravilnog razumevanja kriterijuma po kojima se jedinica ove vrste oprema, važno je obratiti pažnju na njenu definisanu namenu, ali i na aktuelne bezbednosne potrebe na različitim nivoima, koje su takođe pod uticajem aktuelnih političkih prilika. Jedinica je pod direktnom komandom Generalštaba Vojske Srbije i osposoblje-

na je za izviđačke, izviđačko-diverzantske, prepadne protivterorističke i diverzantske zadatke, obaveštajne i kontraobaveštajne akcije, oslobađanje talaca, razoružavanje kriminalnih grupa i terorista, u svim uslovima u operacijama Kopnene vojske i Vojske Srbije. Specijalna brigada Vojske Srbije može efikasno izvršavati i blokiranje rejonu i objekata, desantiranje i snabdevanje iz vazduha, odnosno pružati pomoć u ljudstvu i tehničarima civilnom stanovništvu u slučaju elementarnih nepogoda. Shodno potrebama i vrstama zadatka, elitna brigada se ojačava artiljerijom za podršku, oklopnim jedinicama, inženjerijom, jedinicama za vezu, elektronskim izviđanjem i protivelektronskim dejstvom. U sadejstvu sa drugim jedinicama Vojske Srbije, kao i Ministarstvom unutrašnjih poslova Republike Srbije, Specijalna brigada može izvršavati i ostale borbene i/ili bezbednosno-obaveštajne zadatke, što je precizno uređeno Strategijom odbrane i Vojnomo doktrinom oružanih snaga Republike Srbije. Pretpostavka efikasnosti i visoke operativnosti prilikom izvršavanja ovih namenskih zadataka, poslova i radnji svakako jesu i moderna, pouzdana oprema i naoružanje.

Specijalistička oprema i naoružanje

Uopšteno, specijalistička oprema podrazumeva taktičku opremu namenjenu izvršavanju taktičko-operativnih zadataka, poslova i radnji u različitim uslovima, a izrađuje se po posebnim kriterijumima u ovoj kategoriji, dakle za potrebe jedinica za specijalne namene. To je i nužni uzrok osetno visoke cene proizvodnje opreme, što iziskuje znatna namenska sredstva pri realizaciji nabavke. Stoga je ova oprema, po pravilu, ograničena na upotrebu u, po formaciji, manjim jedinicama. S

↑ Različite konfiguracije specijalističke opreme pripadnika 72. izviđačko-diverzantskog bataljona

Jedinica je osposobljena za izviđačke, prepadne protivterorističke i diverzantske zadatke, obaveštajne i kontraobaveštajne akcije, oslobađanje talaca, razoružavanje kriminalnih grupa i terorista...

↓ Amblem 72. izviđačko-diverzantskog bataljona

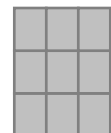
druge strane, viša cena proizvodnje trebalo bi da znači da oprema ove vrste u većoj meri zadovoljava standarde koje postavljaju potencijalni korisnici – specijalci: taktičke, biomehaničke, zaštitne i druge kriterijume.

Testiranje i nabavka

Ustaljena je praksa da svakoj nabavci opreme i naoružanja prethodne temeljna testiranja. Modeli za koje se iznese i obrazloži procena da bi mogli biti korisni pri obavljanju namenskih zadataka, poslova i radnji, prvo se uzimaju za potrebe opitovanja. Zavisno od kategorije opreme i/ili naoružanja, testiranja se izvode različitim metodama. Zajedničko im je da se vrše u svim uslovima i da se uzeta oprema nimalo ne šteti, tj. izlaže se maksimalnim opterećenjima i proverama. Testiranje se, po pravilu, poverava stručnjacima iz oblasti u kojoj se uzeta oprema upotrebljava, kao i iskusnim operativcima koji izvode neposredne testove. Tok testiranja se detaljno beleži i dokumentuje fotografijama i video-zapisima, što se kasnije koristi i za konačnu analizu pre donošenja odluke o nabavci, odnosno odustajanju od nje. Prilikom donošenja konačne odluke najveći uticaj trebalo bi da imaju mišljenja operativaca koji su neposredno izvodili testiranja, kao i stručnjaka koji su im pružali asistenciju. Ipak, u praksi se dešava i da drugi krugovi imaju uticaj na donošenje konačne odluke, često i presudan, što se pokazivalo kao neracionalno.

Delikatnost namene elitne vojne jedinice zahteva opremu koja prvenstveno mora biti pouzdana, tj. da ispunjava očekivanja u svim uslovima. S druge strane, status jedinice podrazumeva i visok nivo umešnosti vojnika pri rukovanju i upotrebi ove opreme. Zapaženi rezultati koje Specijalna brigada Vojske Srbije ostvaruje tokom godina potvrđuju da su, kada je reč o toj jedinici, oba standarda ispunjena. Oprema se nabavlja od proizvođača iz zemlje i inostranstva. Imajući u vidu ekonomsku situaciju u Republici Srbiji, u namenska sredstva veoma se pažljivo ulaže. Očigledna je i tendencija rukovodstva Ministarstva odbrane odnosno Specijalne brigade, da u svakoj kategoriji opreme budu zastupljeni i proizvodi nacionalne namenske industrije i modeli iz inostranstva.

Tako u kategoriji poluautomatskih pištolja Specijalna brigada raspolaže poluautomatskim pištoljima CZ-99 u kalibru 9x19 mm Parabellum/Luger proizvođača "Zastava oružje" iz Kragujevca, kao i modelom CZ-999, u istom kalibru i od istog proizvođača, koji je razvijen za potrebe jedinica za specijalne namene po uzoru na čuveni švajcarski model SIG Sauer P-226. Pištolji nacionalnog proizvođača u velikoj meri koriste se za potrebe selekcije kandidata za radno mesto u brigadi, ali im poverenje ukazuju i iskusni pripadnici, pa su često deo njihovog ličnog naoru-

SPECIJALNE JEDINICE

Oprema i naoružanje Specijalne brigade Vojske Srbije

žanja. Ipak, relativno velika masa ovog oružja ističe se kao glavni nedostatak konstrukcije. Postoji i manji broj kompaktno-verzija ovih pištolja, kod kojih je cev pištolja kraća za 8 mm, kao i navlaka odnosno povratna opruga.

Od modela koji se nabavljaju od proizvođača iz inostranstva, brigada raspolaže austrijskim poluautomatskim Glock-17 treće generacije, u kalibru 9×19 mm Para, koji su nabavljeni za potrebe Bataljona za protivteroristička dejstva Sokolovi, a za potrebe spušenog nošenja ovog modela izabrane su futrole Blackhawk! Serpa Tactical Level 2. Pouzdanost ovih futrola obezbeđena je sistemom dvostrukog bravljenja/zaključavanja pištolja unutar njih. U upotrebi su i nemački HK-USP SD u kalibru 9×19 mm, opremljeni i navojem za montiranje prigušivača pucnja. U ovoj kategoriji naoružanja treba spomenuti i izraelske Jericho 941F, takođe u 9×19 mm Parabellum/Luger.

U kategoriji automata (engl. Submachine Gun) u upotrebi su osnovni modeli HK-MP5 kalibra 9×19 mm, od kojih je određen broj proizveden po licenci u bivšoj Jugoslaviji. Ovi automati zastupljeni su u raznim modelima, poput MP5 A2 sa fiksnim kundakom izrađenim od polimera, zatim MP5 A3 sa teleskopskim, kao i prigušeni MP5 SD 3 odnosno skraćeni MP5 K. Uz ove, osnovni modeli iz ove kategorije naoružanja jesu i noviji UMP automati 9×19 mm Parabellum/Luger, za koje nemački proizvođač smatra da bi trebalo da zamene legendarnu seriju MP5, a kao jedan od aduta ističe se i osetno niža cena HK-UMP". Ipak, masivnost bloka zatvarača oružja uzrokuje i znatno jači trzaj pri paljbi, u poređenju s modelima starije serije. Ovi automati najčešće se mogu videti kao deo naoružanja Sokolova te pripadnika 63. padobranskog bataljona. U upotrebi su i modeli Zastava M-85 u 5,56×45 mm NATO i Zastava M-92 u 7,62×39 mm, koje potpisuje nacionalni proizvođač "Zasta-

▲ Primer konfiguracije opreme specijaliste ronjenja 72. izviđačko-diverzantskog bataljona

● Amblem bataljona za protivteroristička dejstva "Sokolovi"

● Detalj s obuke u zimskim uslovima

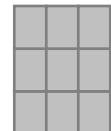

va oružje", s tim što bi se druga serija po više kriterijuma mogla uvrstiti i u karabinsko oružje. U kategoriji jurišnih pušaka primetan je veći broj različitih modela. Znatna deo obuke izvodi se upotrebom pušaka nacionalnih proizvođača konstruisanih po sistemu Kalašnjikova u kalibru 7,62×39 mm, pa tako pripadnici imaju na raspolaganju modele Zastava M-70 AB2 sa preklapajućim kundakom, kao i M-70 AB1 sa fiksnim drvenim, zatim modele M-70 ABX modifikovane za potrebe jedinica za specijalne namene. Ti modeli opremljeni su mehaničkim nišanima "Mars", izraelske proizvodnje. Puška Zastava M-21 u nekoliko modela dolazi u kalibru 5,56×45 mm NATO, a razvijena je u okviru nacionalnog vojnog projekta Vojnik 21. U kategoriju pušaka rađenih na osnovu sistema Kalašnjikova može se uvrstiti i bugarska Arsenal AR M-1, 7,62×39 mm. Pomenuti modeli mogu se, po potrebi, opremiti i potcevnim bacačima granata 30 milimetara, koji su rađeni po uzoru na modele ruskih konstruktora. U upotrebi su i specifične ruske APS (rus. Автомат подводный специальный), namenjene za dejstva pod vodom. Ove puške specifične su po tome što mogu ispaljivati posebno izrađene čelične strelice koje su pod vodom znatno ubojitije nego standardni puščani metak, a u brigadi ih koriste ronici 82. ronilačke čete 72. izviđačko-diverzantskog bataljona.

Od modela proizvođača sa Zapada, brigada raspolaže odličnim puškama serije HK-416 u modelu D14. 5RS, kalibra 5,56×45 mm NATO, nabavljenim za potrebe 72. izviđačko-diverzantskog bataljona, zajedno sa potcevnim bacačima granata 40 mm HK-AG. Od istog proizvođača dolaze i puške HK-G36 u modelima Commando i KV, svi u 5,56×45 mm NATO. Model HK-G36 C predstavlja primarno naoružanje pripadnika Bataljona za protivteroristička dejstva Specijalne brigade, dok je model KV u upotrebi u 63. padobranskom bataljonu. U istom kalibru dolaze i poznate austrijske Steyr AUG A-1 (Stg 77), nabavljene za potrebe 72. izviđačko-diverzantskog bataljona. Pored izražene modularnosti, ove puške su poznate i po relativno maloj masi, dobroj preciznosti, a posmatraču pažnju privlači i neobičan dizajn oružja.

Modeli nemačkog proizvođača, zahvaljujući integrisanim Picatinny šinama, dozvoljavaju montiranje taktičke opreme, a zavisno od konfiguracije opreme isto oružje se može prilagođavati potrebama različitih zadataka. Tako su na raspolaganju odlični "red dot" nišani Aimpoint CompM4, koji projektuju crvenu tačku veličine 2 MOA (ugaona minuta) i koje odlikuju odlična autonomija rada i pouzdanost. Na donju šinu mogu se montirati vertikalne drške proizvođača Heckler & Koch, Surefire i drugih, dok se taktičke lampe obično montiraju na bočne šine. Prigušivači pucnja nose oznaku B&T.

Od borbenih sačmarica u upotrebi su modeli Zastava LP-12 PA nacionalnog proizvođača, a od inostranih modela u brigadi su zastupljene Mo-

1

2

ssberg M-590, kao i odlične Benelli M-4 i Franchi Spas 15.

Oružje za podršku

U kategoriju oružja za podršku svrstavaju se laki mitraljezi FN Minimi u modelu Para s teleskopskim kundakom, koje potpisuje belgijski proizvođač FN Herstal, a predviđeni su za kalibar 5,56x45 mm NATO. Pored prihvatljive težine, karakteriše ga i izuzetna preciznost paljbe. Neizostavno oružje u ovoj kategoriji jeste Zastava M-84, proizvođača "Zastava oružje". Dolazi u kalibru 7,62x54 R, a kao uzor za konstrukcijska rešenja uzet je ruski PKM u istom kalibru. Teški mitraljezi Browning M2HB dolaze u moćnom kalibru 12,7x99 mm NATO (.50 BMG), koji se najčešće montiraju na borbeno-oklopna i druga pešadijska vozila različitih namena. Automatski bacači granata "Zastava M-93" kalibra 30 mm pokazali su se kao pouzdano, korisno oružje, a Brigada raspolaže i automatskim bacačem Prva petoletka SG-07 40 mm, kao i MGL u istom kalibru "Krušika" iz Valjeva. Protivoklopni bacači raketa prisutni su u modelima M-80 Zolja, M-79 Osa i Pors 9K111 Fagot.

Za potrebe preciznog gađanja pripadnici Specijalne brigade Vojske Srbije koriste poluautomatske puške Zastava M-76 u 7,92x57 mm, kao i Zastava M-91 u 7,62x54 R, koje je nacionalni proizvođač konstruisao po uzoru na sistem Kalašnjikova. Prisutan je i određen broj nemačkih HK G3 u poluautomatskim varijantama. Ponos elitne jedinice srpske vojske jesu finske puške Sako TRG u modelima 21, 22 i 42, koje koriste kalibre .308 Winchester (modeli 21 i 22), odnosno .338 Lapua Magnum (modeli 42). Za potrebe gađanja ove puške sa sistemom manuelnog repetiranja mogu se opremiti i odličnim nišanima Schmidt & Bender Police Marksman II. U kalibru .308 Winchester dolaze i odlične puške SIG SG 3000. Za potrebe uništavanja meta na većim distancama koriste se antimaterijalne puške Zastava M-93 Crna strela sa sistemom manuelnog repetiranja u kalibru 12,7x108 mm i 12,7x99

1 Pouzdana oprema na zaduženju pripadnika Bataljona za protivteroristička dejstva "Sokolovi": jurišna puška HK G-36 C u kalibru 5,56 mm i poluautomatski pištolj Glock-17 Gen 3 u kalibru 9 mm

2 Detalj s vatrene obuke pripadnika Bataljona za protivteroristička dejstva "Sokolovi"

Tok testiranja naoružanja i opreme detaljno se beleži i dokumentuje fotografijama i video-zapisima, što se kasnije koristi i za konačnu analizu pre donošenja odluke o nabavci

Amblem 63. padobranske brigade

mm NATO, a od inostranih poluautomatske Barrett M-82 A1 u 12,7x99 mm NATO sa optikom Swarovski 10x42, kao i bullpup modeli Barrett M-95 u istom kalibru.

Specijalistima ronjenja 82. čete podvodnih diverzanata na raspolaganju je pouzdana oprema proizvođača Mares, od koga se nabavljaju neprenska ronilačka odela, te ronilačke maske među kojima su zastupljeni modeli X Vision pomenutog proizvođača. Za potrebe specifičnih zadataka, poslova i radnji mogu se koristiti i autonomni ronilački aparati sa zatvorenim krugom disanja poznatog proizvođača Dräger.

Od uniformi, u upotrebi su standardne dvodelne uniforme i kombinezoni Vojske Srbije M-10 u digitalnoj ruralnoj šari, nacionalnog proizvođača "Jumko" iz Vranja, zatim maskirne uniforme Tactical One u kroju "Dragon Tactical" sa šarom M-03, proizvođača "Mile Dragić". Šara je, po mišljenju mnogih vojnika, veoma dobro dizajnirana za potrebe prilagodavanja ruralnim uslovima na državnoj teritoriji. U istom modelu i od istog proizvođača dolaze i crne dvodelne uniforme, koje su

nabavljene za potrebe Bataljona za protivteroristička dejstva "Sokolovi", a mogu se primetiti i starije uniforme rađene u maskirnoj šari M-02. Najveći kontingent taktičkih i balističkih prsluka, kao i balističkih šlemova, nabavljen je od nacionalnog proizvođača "Mile Dragić". U kategoriju zaštitne opreme svrstavaju se i kacige JOBE, kao i "Protec", kojima se ostvaruje zaštita glave pripadnika prilikom izvođenja alpinističke, odnosno padobranske obuke, ili tokom izvođenja dejstava ili obuke na plovilima. Zaštita očiju ostvaruje se taktičkim naočarima ESS, a od proizvođača "Revision" dolaze modeli "Bullet And Tactical" i "Military Wolfspider". Štitnici za laktove i kolena u različitim bojama dolaze od proizvođača "Mile Dragić", a od taktičkih rukavica u upotrebi su modeli više proizvođača, poput 5.11, "Blackhawk", "Mechanix" i drugih. Imajući u vidu individualne afinitete i potrebe pripadnika, starešine dozvoljavaju da se oprema ove vrste nabavlja i privatno.